

Міждисциплінарний діалог виступає ключовим механізмом подолання цих викликів, оскільки забезпечує інтеграцію різних наукових підходів і практичних рішень.

Перспективи розвитку психологічної науки пов'язані з формуванням резильєнтного суспільства, розвитком цифрових сервісів підтримки, підвищенням психологічної культури населення та посиленням ролі психології у державній політиці.

Список використаних джерел

1. Мітенко О. В. Виклики сьогодення для науки та суспільства. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях глобальних викликів XXI століття: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* Одеса: Гельветика, 2022. С. 112–115.

2. Слюсаревський М. М. Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді. *Вісник Національної академії педагогічних наук України.* 2022. № 1. С. 1–12.

3. Engel G. L. The need for a new medical model: A challenge for biomedicine. *Science.* 1977. Vol. 196. P. 129–136.

4. Lai T., Moore J., Gurung D. Psy-LLM: Scaling up global mental health psychological services with AI-based large language models. arXiv preprint. 2023.

5. Coyle D., Matthews M., Doherty G., Sharry J. Engaging with mental health: a global challenge. arXiv preprint. 2013.

Сергій Заїка,

доцент кафедри кримінального процесу,
кандидат юридичних наук, доцент
Національної академії внутрішніх справ

ПРАВОВІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Сучасний етап державотворення детермінований впливом економічних, політичних, соціальних та інших чинників, які суттєво відображаються на готовності працівників поліції виконувати на високому рівні професійні функції.

Діяльність слідчого Національної поліції України є важливим компонентом кримінального судочинства, який забезпечує належне розслідування кримінальних правопорушень і захист прав громадян. У сучасному суспільстві, де рівень злочинності, а також вимоги до юридичних стандартів постійно зростають, ефективність роботи слідчого стає критично важливою. Слідчі виступають не лише як фахівці, які збирають, перевіряють, оцінюють докази й викривають правопорушників, а й як представники кримінального судочинства, які мають дотримуватися етичних і правових норм.

Правові засади діяльності слідчого включають численні законодавчі акти й підзаконні нормативні документи, які визначають права та обов'язки слідчих,

процедуру розслідування, гарантії для учасників процесу. Цей правовий контекст формує основи, на яких базуються рішення та дії слідчого. Однак, крім своїх юридичних знань, слідчий також має спиратися на психологічні навички, щоб ефективно взаємодіяти з усіма учасниками розслідування - потерпілими, свідками, підозрюваними тощо. Розуміння психологічних аспектів, таких як комунікація, емоційний інтелект, спостережливість, стресостійкість є необхідними для досягнення успіху в переважно складних і часто напружених ситуаціях.

Слідчий у своїй діяльності зобов'язаний здійснювати професійні обов'язки на високому компетентному рівні відповідно до регламентації законодавства. Професійна складова діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України забезпечується як національним, так міжнародним законодавством.

Так, Конституція України (ст. 17) визначає, що забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави [1]. Саме вони у першу чергу «покликані реалізовувати захист прав та законних інтересів громадян. І, відповідно, поліція є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини» [2].

Виконання слідчим функціональних обов'язків здійснюється не тільки на національному рівні, але й міжнародному. Так, у 2011 р. Україна ратифікувала Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах [3].

Ще одним із міжнародних документів, який був ратифікований Верховною Радою України, є Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах [4].

Відповідно до ст. 38 КПК України органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є слідчі підрозділи: 1) слідчі підрозділи: а) органів Національної поліції; б) органів безпеки; в) органів Державного бюро розслідувань; 2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України; 3) підрозділи детективів органів Бюро економічної безпеки України» [5].

Відповідно до п. 1 наказу МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України», слідчі підрозділи Національної поліції України (далі - слідчі підрозділи) є структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліції, її територіальних органів - головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві, територіальних (відокремлених) підрозділів головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві, які згідно з кримінальним процесуальним законодавством є органами досудового розслідування, які забезпечують досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності слідчих органів Національної поліції» [6].

Діяльність слідчих підрозділів здійснюється на основі засад, які визначені у Законах України від 10.12.2015 № 889-VIII «Про державну службу» [7], від

02.07.2015 № 580-VIII «Про Національну поліцію» [2], наказі МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України» [6].

Вагомі вимоги щодо до слідчої діяльності та всіх поліцейських, які проходять службу в Національній поліції України, передбачені у Правилах етичної поведінки поліцейських, затверджених наказом МВС України від 09.11.2016 № 1179 [8].

Процес підготовки фахівців для підрозділів слідства регламентується такими нормативно-правовими актами України: Законами України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту» [9]; від 02.07.2015 № 580 «Про Національну поліцію України» [2]; наказом Національної поліції України від 21.06.2024 № 724 «Про затвердження професійного стандарту «Слідчий (поліція)» [10]; наказом МВС України від 17.01.2023 № 21 «Про затвердження нормативів чисельності курсантів, слухачів, ад'юнктів (аспірантів), які навчаються за державним замовленням у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління МВС, на одну посаду науково-педагогічного працівника» [11]; наказами МВС України: від 14.11.2013 № 1095 «Про порядок замовлення та виготовлення документів про освіту державного зразка для навчальних закладів системи МВС України, обліку і видачі їх карток» [12], від 18.09.2024 № 634 «Про затвердження Порядку проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України» [13], від 15.04.2016 № 315 «Про затвердження Порядку добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України» [14], від 18.05.2022 № 305 «Про затвердження Порядку добору (відбору) на навчання до закладів освіти на період дії воєнного стану» [15], від 14.02.2008 № 62 «Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади МВС» [16] та ін.

Психологічні засади діяльності слідчого визначаються специфікою розслідування як процесу пізнання в умовах дефіцитів інформації й часу та активної протидії з боку зацікавлених осіб.

Розглядаючи психологічну структуру слідчої діяльності виділяють декілька взаємопов'язаних аспектів:

- пізнавальний: виявлення, фіксація та дослідження інформації (слідів) про подію злочину.

- комунікативний: встановлення психологічного контакту з учасниками процесу (підозрюваними, свідками, потерпілими).

- конструктивний: побудова версій, планування розслідування та прийняття стратегічних рішень;

- виховний: здійснення психологічного та морального впливу на правопорушників з метою їх перевиховання.

Актуальним питанням наразі є побудова якісної системи підготовки працівників слідчих підрозділів Національної поліції України відповідно до вимог національного законодавства.

Зміни сьогодення суттєво впливають на всі сфери держави і особливо відображаються на правоохоронній та правозастосовній системах. Деякі питання є дискусійними, потребують подальшого дослідження і вдосконалення як в загальнотеоретичному, так і у практичному аспектах.

Список використаних джерел

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 10.03.2026).

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/sp:max100#Text>. (дата звернення: 10.03.2026).

3. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах. Страсбург, 8 листопада 2001 року. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_518#Text. (дата звернення: 10.03.2026).

4. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах (ETS № 73). *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008#Text. (дата звернення: 10.03.2026).

5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17#Text>. (дата звернення: 10.03.2026).

6. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України : наказ МВС України від 06 липня 2017 р. № 570. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#n9>. (дата звернення: 10.03.2026).

7. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>. (дата звернення: 10.03.2026).

8. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : наказ МВС 09 листопада 2016 р. № 1179. *Офіційний вісник України*. 2017. № 2. Ст. 55.

9. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 10.03.2026).

10. «Про затвердження професійного стандарту «Слідчий (поліція)» : наказ Національної поліції України від 21.06.2024 № 724. Національна поліція України: офіц. веб-сайт. URL: <https://npu.gov.ua/static-objects/npu/uploads/public/668/403/215/66840321599a7332470747.pdf>

11. Про затвердження нормативів чисельності курсантів, слухачів, ад'юнктів (аспірантів), які навчаються за державним замовленням у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери упр веб-

сайтавління МВС, на одну посаду науково-педагогічного працівника : наказ МВС України від 17 січня 2023 р. № 21. *Офіційний вісник України*. 2023. № 15. Ст. 964.

12. Про порядок замовлення та виготовлення документів про освіту державного зразка для навчальних закладів системи МВС України, обліку і видачі їх карток : наказами МВС України: від 14 листопада 2013 р. № 1095. *Офіційний вісник України*. 2013. № 98. Ст. 3616.

13. Про затвердження Порядку проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 18 вересня 2024 р. № 634. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1487-24?lang=uk#Text>

14. Про затвердження Порядку добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України : наказ МВС України від 15 квітня 2016 р. № 315. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0668-16/sp:max100#Text>. (дата звернення: 10.03.2026).

15. Про затвердження Порядку добору (відбору) на навчання до закладів освіти на період дії воєнного стану : наказ МВС України від 18 травня 2022 р. № 305. *Офіційний вісник України*. 2022. № 39. Ст. 2140.

16. Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади МВС : наказ МВС України від 14 лютого 2008 р. № 62. *Верховна Рада України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-08/sp:max100#Text>. (дата звернення: 10.03.2026).